

גליון תתכב + ערש"ק פרשת שמיני

לקראת שובת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

מדוע נצטוו הלויים להעביר את המת?

כיצד נכנס יהודי למקדש בכל יום?

ג' שיטות בדין חיבור ניצוק במערה צונן לחם

פתרון למחשבות זרות

מכון אור החסידות

סניף ארץ הקודש

ת.ד. 2033

כפר חב"ד 6084000

03-738-3734

Likras@likras.org

Or Hachasidus

Head Office

1469 President St. #BSMT

Brooklyn, NY 11213

United States

(718) 534-8673

צוות העריכה וההגהה: הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי,

הרב מנחם מענדל דרוקמן, הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חריטונוב, הרב מנחם טייטלבוים, הרב אברהם מן, הרב יצחק נוב, הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה

פתח דבר

בעזה"ת.

לקראת שבת קודש פרשת שמיני, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את קונטרס 'לקראת שבת' (גליון תתכב), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות חידושים וביאורים שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש צוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כפי שנאמרו, ואף עובדו מחדש ונערכו ע"י חברי המערכת, ולפעמים בעת העיבוד הושמט ריבוי השקו"ט בפרטי הענינים והרחבתם עם המקורות כפי שהם מופיעים במקורם [ובפרט, במדור "חידושי סוגיות", שמופיעים כאן רק עיקרי הדברים], ויש להיפך, אשר הביאורים נאמרו בקיצור וכאן הורחבו ונתבארו יותר ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו בתוכן הענינים), וימצא טוב, ויוכל לעמוד בעצמו על אמיתות הדברים.

◇ ◇ ◇

ויה"ר שנוכח לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה'", ונוכח לשמוע תורה חדשה, תורה חדשה מאתי תצא, במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
מכון אור החסידות

תוכן ענינים

ב. מקרא אני דודש.....

מדוע נצטוו הלויים להעביר את המת?

מנין למד רש"י שהוצאת המת לא היתה כדי להעביר את הטומאה בלבד? / למאי נפק"מ בפרשה זו שקרובי המת הם אלו שמטפלים בהוצאתו? / ביאור בדברי רש"י שהוצאת נדב ואביהוא מהמשכן ה' כדי "שלא לערוב את השמחה"

(ע"פ לקטי שיחות ח"ז עמ' 100 ואילך)

ה. פנינים עיונים וביאורים קצרים.....

בני ביתו של הקב"ה (ע"פ לקטי שיחות ח"ב עמ' 49 ואילך)

בין חצוי של וושט לחצוי של קנה (ע"פ לקטי שיחות ח"ז עמ' 69 ואילך)

י. יינה של תורה.....

כיצד נבנסים אל המקדש?

מתי צריך האדם להיות בהתבטלות ומתי צריך להשתמש במציאותו? / מדוע היין מעורר שמחה? / כיצד נכנס יהודי למקדש בכל יום? / ואין אפשר להשיג התבטלות גם בשעת לימוד התורה? הלימוד משני בני אהרן בעבודת האדם בתורה ותפילה

(ע"פ לקטי שיחות ח"ב עמ' 49 ואילך)

ט. פנינים דרוש ואגדה.....

איך מבשרים את הבחמה שבאדם? (ע"פ לקטי שיחות ח"א עמ' 222 ואילך)

הזחירות בבל תשקצו לטהרת הנפש (ע"פ לקטי שיחות ח"ב עמ' 66 ואילך)

י. חידושי סוגיות.....

ג' שיטות בדין חיבור ניצוק במערה ציון לחם

ידקדק בלשונות מפרשי המשנה ובלשון הרמב"ם בפיה"מ ובס' היד, ויסיק ג' שיטות בהגדרת דין זה

(ע"פ לקטי שיחות ח"ז עמ' 27 ואילך)

יג. תורת חיים.....

"המדינה ההיא" ומדינת הרווחה

יד. דרכי החסידות.....

פתרון למחשבות זרות

ביאורים בפשוטו של מקרא

מניין למד רש"י שהוצאת המת לא היתה כדי להעביר את הטומאה בלבד? / למאי נפק"מ בפרשה זו שקרובי המת הם אלו שמטפלים בהוצאתו? / ביאור בדברי רש"י שהוצאת נדב ואביהוא מהמשכן הי' כדי "שלא לערוב את השמחה"

מההתייבות "מאת פני הקודש" משמע אמנם שהיתה בזה כוונה מיוחדת השייכת ל"קודש"

(ולא רק הוצאת הגופים לקבורה) -

אבל מגין לרש"י שכוונה זו שייכת היא ל"השמחה" שהיתה באותו יום במשכן?
הרי אפשר לומר פשוט, שההדגשה "מאת פני הקודש" היא שיוציאו את הגופים במהירות
מתוך המשכן, כדי שלא תהי' **טומאה בתוך הקודש**!

[ולהעיר, שבתורת כהנים (פרשתנו י, ב) נחלקו האם נדב ואביהוא מתו בפנים או בחוץ. אבל
ב"פשוטו של מקרא" מקום מיתתם הי' בפנים, באותו מקום שהקריבו ה"אש זרה" ושמשם
יצאה "אש מלפני ה' ותאכל אותם" (פרשתנו י, א-ב).

ומכל מקום, אפילו לפי השיטה שמתו בחוץ, הרי הי' זה בחצר המשכן, ואפילו ילד מבין
שאינ מקום למת שם].

ובאמת, רש"י אינו מעתיק מן הכתוב (ב"דיבור המתחיל") את התיבות "מאת פני הקודש",
אלא את התיבות "**שאו את אחיכם**" (ויש גירסאות שלפיהן מוסיף "וגו") - ולכן יש לפרש שעיקר
המקור לחידושו הוא מתיבות אלו, כדלקמן.

ג. ביאור הענין:

הקושי שרש"י בא ליישב הוא ב**פסוק** האמירה של "שאו את אחיכם וגו'", ובפרט בתיבת
"**אחיכם**" (שהיא התיבה האחרונה שהעתיק רש"י מן הכתוב), והוא:

מדוע צריך הכתוב להאריך, באמצע הסיפור אודות שמחת ועבודת יום השמיני למילואים,
בענין הוצאת הגופים של נדב ואביהוא?

והרי מילתא דפשיטא, דבר המובן מעצמו, שלא השאירו את הגופים של נדב ואביהוא
במשכן אלא הוציאו אותם - ולמה איפוא צריך הכתוב כאן להאריך בזה?

עוד צריך להבין מה שהכתוב מדגיש כאן שצוה משה לעשות זאת דוקא למישאל ואליצפן
"בני עוזיאל דוד אהרן", בתור קרובי משפחה - וכדיוק לשונו: "שאו את **אחיכם**" (וכבר למדנו
בפירוש רש"י כמה פעמים ש"אח" מתאים גם לגבי קרבת משפחה "רחוקה" קצת - ראה פרש"י לך יג, ח. ויצא כט,
יב. לא, כג). וכן פירש האברבנאל: "צוה למישאל ואליצפן שיכנסו להיכל לשאת את המתים. .
שהיו בני דוד אהרן, ובאהבה היו עם המתים כמו אחים, שיוציאום מחוץ למחנה".

ולכאורה, דבר זה - שההתעסקות בקבורת המת כו' שייכת לקרובי משפחתו - הוא ענין
"צדדי" לגמרי (ומקומו העיקרי בתחילת פרשת אמור), וקשה למה צריך הכתוב להאריך בו
באמצע הפרשה כאן?

[ולהעיר, שאין להקשות בעצם הענין: אם ההוצאה צריכה להיות על ידי קרובים, למה לא
נצטוו האחים ממש - אלעזר ואיתמר?

כי מפורש בפסוק שלאחר מכן (י, ז) שהם הוזהרו באותו יום שלא לצאת מפתח אוהל מועד,
ופשוט (יש מפרשים שחידשו, שלא לעזר ואיתמר הי' באותו יום דין של "כהן גדול" שאינו מיטמא אפילו לאחיו.
אבל בדרך הפשט יש רק "כהן גדול אחד" והוא אהרן, כמפורש בפירוש רש"י קרח טז, ו. ואכמ"ל)].

ד. ולהוסיף, שקירבת המשפחה של מישאל ואליצפן לאהרן ובניו, יש בה – בענייננו – “טעם לסתור”:

כיון שבאותו יום עסקו משה, אהרן ובניו בשמחת המשכן, מסתבר שיש לזה שייכות גם לכלל אחיהם בני שבט לוי שאמורים לעבוד במשכן (וכמו שמבואר באריכות בספר במדבר). ואם כן, מוטב הי' שישרא'ים סתם הם אלו שיתעסקו בהוצאת הגופים ובקבורתם, ואילו מישאל ואליצפן ה'ויים ישארו בטהרתם ובקדושתם וישתתפו בשמחת המשכן!

והקושיא מתחזקת לפי מה שלימד אותנו כבר רש"י (ויחי נ, יג), שכאשר בני יעקב נשאו את ארוננו של יעקב אביהם לקבורה, יצא 'וי מן הכלל ולא השתתף בזה, מכיון שבני שבטו עתידים לשאת את ארון הברית במשכן;

ואם לוי, בנו ממש של יעקב, נמנע מלקחת חלק בנשיאת ארוננו של אביו, בגלל עבודת שבטו במשכן לאחר שנים רבות – על אחת כמה וכמה, שביום שמחת המשכן ממש, לא ראוי להוציא 'ויים מן המשכן כדי שיתעסקו בצרכי מתים, שהם עמהם “שני בשלישי” בלבד!

ה. וכדי ליישב הטעם שנבחרו דוקא ה'ויים להוצאת הגופים, והשייכות לתוכן הפרשה כאן – מחדש רש"י שהציווי “שאו את אחיכם מאת פני הקודש גו'” הי' בו ענין מיוחד; לא הי' זה רק לצורך המובן מא'יו של קבורת נדב ואביהוא, אלא שפעולה זו עצמה שייכת היא לעבודת היום, כי מטרתה “שלא לערבב את השמחה”, שמחת חנוכת המשכן.

ולכן צוה משה שפעולה זו תיעשה דוקא על ידי 'ויים, כאלה השייכים לעבודת המשכן. והיינו:

מצינו במשכן, שגם פעולות שעניינן ס'לוק המפריע נחשבות חלק מעבודת הקודש, וכמו הרמת והוצאת הדשן אל מחוץ למחנה (תחילת פרשת צו), וכעין זה העבודה של הטבת הנרות שבה מוציאים הפסולת כו' (ראה פרש"י תרומה כה, לח. תצוה ל, ז);

וכעין זה בענייננו, שאף שלכאורה מדובר בפעולה ש'לית של הוצאת הגופים מחוץ למחנה (וכל איש פשוט מתאים לה), הנה כיון שהמטרה בזה היא “שלא לערבב את השמחה”, לסלק את מה שמפריע בשמחת המשכן – נחשבת פעולה זו כחלק מעבודת הקודש ביום זה, והיא פעולה חשובה שנדרשים לה דוקא החשובים שבישראל, בני שבט לוי, “אחיהם” של אהרן ובניו.

וההוראה בעבודת ה' פשוטה היא, שיהודי בעל-דרגא ו"מיוחס" אינו יכול לטעון שמתאים לו לעסוק רק בעניינים חיוביים, הוספה של טוב וקדושה – כי חלק מעבודת הקודש הוא גם הענין של סילוק ושלילה, “אפ'רושי מאיסורא”, שלא תהי' בה“דירה לו יתברך” (ראה תניא פרק לו-לז) שום ענין של “לכלוך” רוחני, ו“נקיון” זה נחשב גם הוא ענין חשוב ו“מיוחס”, ודו"ק.

בין חציו של וושט לחציו של קנה

להבדיל בין הטמא ובין הטהור

צריך לומר בין חמור לפרה כו', אלא בין טמאה לך לטהורה לך, בין נשחט חציו של קנה לנשחט רובו (יא, מז. רש"י)

יש לעיין: מדוע נקט רש"י "נשחט חציו של קנה" דוקא, והרי גם בנשחט חציו הוושט ה"ז שחיטה פסולה (חולין כז, א ואילך)?

ויש לבאר:

קיי"ל (רמב"ם הל' שחיטה פ"ג ה"ו) "שחט בקנה לבדו חציו או מיעוטו ושהה זמן מרובה, הרי זה חוזר וגומר השחיטה, ואין בכך כלום. אבל אם כו' נקב בוושט כל שהוא ושהה כו' וגמר השחיטה כו', הרי זו פסולה".

וטעם החילוק ביניהם - כי "ניקב הוושט בכל שהוא כו' הרי זו נבלה מחיים" (שם ה"ט), ושוב אין מועלת לה שחיטה, משא"כ בקנה גם כשניקב חציו אין הבהמה נבלה, ולכן יכול לגמור שחיטתו גם לאחר זמן. ומה שאין הבהמה נעשית נבילה בכל שחיטה מיד בתחילת השחיטה, כשניקב הוושט נקב כל שהוא (גם בלא שהי'), ה"ז מפני שכן הוא דרך הכשרת הבהמה (ראה רש"י חולין כ, ב ד"ה וכו').

ולפי זה נמצא, שאם נשחט רק "חציו של וושט" (או פחות), שאז אינו "דרך הכשרתו" - הרי איגלאי מילתא למפרע שהבהמה נעשתה נבילה כבר בתחילת השחיטה, כשניקב נקב כל שהוא.

ומעתה יובן הטעם שנקט רש"י "נשחט חציו של קנה" דוקא:

תוכן דברי רש"י הוא, שלשון הכתוב "להבדיל" מורה על הבדלה בין דברים הדומים זה לזה, שההבדל ביניהם אינו ניכר ולכן צריכים הבדלה.

וענין זה שייך ב"נשחט חציו של קנה" דוקא, שבשעה זו עדיין לא נטמאה הבהמה, אלא שאם השלים לרובו של קנה הרי היא טהורה, ואם לא השלים הרי היא טמאה. ונמצא שההבדל בין בהמה טמאה לטהורה הוא רק "כחוט השערה"

המבדיל בין שחיטת חצי הקנה לשחיטת רובו, ושייך בזה לשון "להבדיל".

משא"כ ב"נשחט חציו של וושט" - הרי איגלאי מילתא למפרע שהבהמה נתנבלה (ונטמאה בטומאת נבלה) כבר בתחילת השחיטה, וא"כ ההבדל בין "טמאה" ל"טהורה" הוא הבדל ניכר - בין "נשחט משהו" ל"נשחט רובו", ושוב לא שייך בזה לשון "להבדיל".

בני ביתו של הקב"ה

ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם ועי'

רבי ישמעאל אומר שהיו יין נכנסו למקדש, תרע שאחר מיתון הוחר הנהדרים שלא נכנסו שהיו יין למקדש, משל למלך שהי' לו בן בית וכי' כדאיתא בויקרא רבה (י, ב רש"י)

לשון המדרש (ויק"ר יב, א) במלואו הוא: "משל למלך שהי' לו בן בית נאמן, מצאו עומד על פתח חנויות והתיו את ראשו בשתיקה, ומינה בן בית אחר תחתיו, ואין אנו יודעים מפני מה הרג את הראשון, אלא ממה שמצוה את השני ואמר לא תכנס בפתח חנויות אנו יודעים שמתוך כך הרג את הראשון".

וצריך להבין למה העתיק רש"י מדברי המדרש רק את התיבות "משל למלך שהיה לו בן בית וכו'", דממ"נ: אם כוונתו רק לציין לדברי המדרש, הו"ל לקצר עוד יותר ולומר "משל למלך וכו' כדאיתא בויק"ר"; ואם ברצונו להודיע גם את תוכן המשל, הרי אין די בתחלת המשל שהביא.

וי"ל, שכוונתו בזה לרמז לביאור הטעם שנענשו נדב ואביהוא על שנכנסו שתויי יין למקדש, והרי לא נצטוו על איסור זה.

ולזה מרמז בדבריו "משל למלך שהי' לו בן בית", היינו שהטעם שהענישו המלך אע"פ שלא הוזהר הוא מפני שבהיותו "בן בית" של המלך הי' צריך להבין מעצמו, גם בלי אזהרה מפורשת, שהנהגה זו היא היפך רצונו של המלך. ועד"ז בענינו, שמכיון שבני אהרן היו בני ביתו של הקב"ה, כמ"ש "בקרובי אקדש" (פרשתנו י, ג), היו צריכים לדעת מעצמם את הנהגות ביתו, גם כשלא נצטוו ע"ז בפירוש.

כיצד נכנסים אל המקדש?

מתי צריך האדם להיות בהתבטלות ומתי צריך להשתמש במציאות? / מדוע היין מעורר שמחה? / כיצד נכנס יחודי למקדש בכל יום? / ואיך אפשר להשיג התבטלות גם בשעת לימוד התורה? הלימוד משני בני אהרן בעבודת האדם בתורה ותפילה

שני בני אהרן, נדב ואביהוא, עמדו בדרגה רוחנית נעלית מאוד, עד כדי כך שהקב"ה קראם בשם "קרובי", שמשמעותו היא "בחירי", ואודותיהם אמר משה לאהרן "הם גדולים ממני וממך" (פרשתנו י, ג וברשי"י).

בפרשתנו מסופר כיצד הקריבו נדב ואביהוא לפני השם "אש זרה אשר לא ציוה אותם", והם נשרפו באש שיצאה מלפניו ית' (שם, א-ב).

והנה, אודות מהות חטאם, מובאות ברשי"י דעותיהם של ר' אליעזר ור' ישמעאל:

א. "ר' אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן".

ב. "ר' ישמעאל אומר שתויי יין נכנסו למקדש".

מדברי רשי"י מובן, שעצם הקטרת הקטורת על ידי נדב ואביהוא, לא הי' בה פסול. אדרבא: מכיוון שנדב ואביהוא היו קרוביו ובחיריו של הקב"ה, והיו גדולים ממה שהיה ואהרן, מובן שגם עבודת הקטורת שלהם הייתה נשגבת עד מאוד.

אלא שמכל מקום, למרות הפלאת עבודת ההקטרה, הי' בה חיסרון מסוים, שהורו הלכה בפני משה, או שנכנסו למקדש שתויי יין, ומחמת חיסרון זה מתו.

ואם כן, יש ללמוד ממעשה נדב ואביהוא הוראות בעבודת האדם: כיצד יש לעבוד את העבודה הרוחנית לפני השי"ת, מעין עבודתם הנשגבה של נדב ואביהוא, ומאידך כיצד להיזהר שלא להיכשל באותם שני החסרונות שפירטו ר' אליעזר ור' ישמעאל.

ההתבטלות בפני רבו היא יסוד בעבודה

(א) "ר' אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן".

יסוד גדול בעבודת האדם לקונו הוא, שכל שתגדל מעלתו, הפלאת כישרונותיו ויגיעתו

בתורה הקדושה ובעבודת הבורא ית"ש, מכל מקום אסור לו להחשיב עצמו למציאות חשובה, כי אם עליו להיות בהתבטלות בפני רבו.

שהלא מי לנו גדול כנדב ואביהוא, שהייתה מדריגתם גבוהה מאוד, והיו "קרובי" – "בחירי" של הקב"ה, ומכל מקום נענשו על העדר הביטול הראוי למשה רבם, בכך שהורו הלכה בפניו.

ועל כן, אל יאמר האדם לעצמו, שמכיוון שהוא למדן ותלמיד חכם גדול, בכוחו להורות לעצמו, ואין הוא זקוק לרב שיורה לו את הדרך בעבודת ה' ובהליכות עולם, אלא הוא מחויב להיות בהתבטלות תמיד לרבו ולקבל ממנו הדרכות והוראות בכל ענייניו.

והנה, נוסף על מה שאמר ר' אליעזר שבני אהרן מתו משום ש"הורו הלכה בפני משה רבן", מצינו גם משמו (ברכות כז, ב), שאי ההתבטלות אל הרב גורמת לסילוק השכינה מישראל רח"ל: "האומר דבר שלא שמע מפי רבו גורם לשכינה שתסתלק מישראל".

וממאמר זה מובן עד כמה נחוצה עבודת ההתבטלות אל הרב, שיש בה גם טובה לעצמו, וגם בה תלוי' השראת השכינה אצל כללות בני ישראל.

וכאשר מתבוננים מיהו האומר מאמרים אלו, ר' אליעזר, הרי לומדים מכך עד היכן מגעת חובת ההתבטלות:

אודות ר' אליעזר התבטאו חז"ל בשבחים מופלאים ומופלגים:

רבו, ר' יוחנן בן זכאי אמר לו "יכול אתה לומר דברי תורה יותר ממה שקבלו מסיני" (פרקי דרבי אליעזר פ"ב); והתבטא עליו שהוא "בור סוד שאינו מאבד טיפה" (אבות פ"ב מ"ט).

וכמו כן מצינו, שכאשר ראה ר' יהושע את האבן שהי' יושב עלי' ר' אליעזר "התחיל ונושק אותה האבן ואמר האבן הזאת דומה להר סיני וזה שישב עלי' דומה לארון הברית" (שה"ש פ"א, ג).

ולמרות עוצם גודל מעלת ר' אליעזר, עמד והכריז, אשר כל יהודי מבלי הבט על גודל מעלתו, יש לו לעמול לבטל מציאותו בפני רבו, והדבר נחוץ ונוגע כל כך, עד ש"האומר דבר שלא שמע מפי רבו גורם לשכינה שתסתלק מישראל".

מדוע האדם שמח בעת שתיתי יין?

(ב) "ר' ישמעאל אומר שתויי יין נכנסו למקדש".

"יין" רומז על הבנת והשגת שכל האדם, ו"שתויי יין" היינו שהיו במעמד ומצב של הבנה והשגה באופן מרומם ונעלה ביותר.

כי הנה נתבאר בסה"ק (לקוטי תורה סוכות עט, ד) שביין מצינו עניין מיוחד, שהוא מגלה את אשר הי' תחילה בהעלם ובפנימיות בעומק נפשו של האדם, וכמאמר "נכנס יין יצא סוד" (סנהדרין לח, א). התגלות זו, מעוררת באדם שמחה רבה, ומשום כך נאמר שהיין "משמח

אלקים ואנשים" (שופטים ט, יג).

וכשם שהוא ביין בגשמיות, כך הוא גם ביין ברוחניות:

עניינו הפנימי והרוחני של היין הוא הבנת האדם, כאשר משיג היטב את דבר השכל בכל פרטיו. והבנה זו פועלת אצלו שמחה גדולה.

וטעם שמחה זו הוא, משום גילוי ההעלם: כאשר "מבין ומשיג תעלומות חכמה, שנמשך בגילוי בהבנה והשגה ממש שמשיג אותו בטוב, אז יהי' השמחה". ומאידך, "כשעדיין אינו משיג הדבר בהשגה היטב . . ואינו בגילוי אצלו ממש, לא יקבל עונג ושמחה כלל" (לקוטי תורה שם).

ומובן, שעניין "שתויי יין" ברוחניות, בעבודת השי"ת, הוא עניין טוב ונעלה מאוד. ובוודאי צריך האדם להיות מלא וגדוש ב"יין" של הבנה והשגה בתורת השם, עד אשר יהי' אפשר לומר עליו שהוא "שתוי יין" וספוג בהבנה והשגה של קדושה.

וכן מצינו גם בירושלמי (פסחים פ"ה ה"א), שאמרה לו מטרוניתא לר' יהודה בר אלעאי שפניו דומים לפני שתויי יין, ואמר לה שזהו משום שתלמודו מצוי בידו. ופשר מעשה זה הוא על פי מה שנתבאר לעיל: "תלמודו בידו" הוא השגת ובינת האדם, וכאמור, השגה היא עניין היין ברוחניות, ומכיוון שהגיע למעלת ה"בינה" והי' "שתוי יין" ברוחניות, התבטא הדבר גם בחיצוניות בגשמיות גופו שהיו פניו נראים כפני שתויי יין.

אמנם, למרות הפלאות ומעלת עניין "שתויי יין" ברוחניות, מכל מקום הי' חסרון ופגם במה שנכנסו נדב ואביהוא למקדש כשהם "שתויי יין", כי ככל שתגדל מעלת ההבנה וההשגה, והדבר טוב ורצוי, הנה כאשר נכנסים למקדש, הציווי הוא להימנע משתיית יין, "יין ושכר אל תשת" (פרשתנו י, ט), וכפי שיתבאר להלן.

מתי צריכים להיות "שתויי יין"?

חילוק גדול יש בין העבודה הנדרשת מן האדם בעת לימוד התורה, לבין העבודה הנדרשת ממנו בזמן התפילה:

האדם המתפלל עליו להיות בטל ומבוטל כלפי השי"ת, כי בשעת התפילה עומד האדם לפני מלך המלכים, ואסור לו להרגיש את עצמו למציאות כלל.

וכפי שאמרו חז"ל (ראה חגיגה ה, ב) ש"מאן דמחוי במחוג קמי' מלכא חייב מיתה" – מי שמסמן תנועה בידו בעת אשר הוא עומד לפני המלך, הרי הוא מורד במלכות ודינו מיתה, כי לפני המלך על האדם להיות בטל ממציאיתו לגמרי, ואם מחווה תנועה שאינה קשורה עם המלך, מורה הדבר שיש לו מציאות בפני עצמו.

לעומת זאת, בשעת לימוד התורה, צריך הלימוד להיתפס בשכלו של האדם ובהבנה והשגה דייקא, וממילא בהכרח שישתמש במציאותו ובכוחות והכשרונות שהעניק לו

לקראת שבת

יא

הבורא ית"ש. יתר על כן: על היהודי להיות חדור כולו בהבנת התורה, עד שיהי' בבחינת "שתוי יין" ברוחניות.

והנה, "מקדש" הוא עניין התפילה (ראה מגילה כט, א. וראה ליקוטי תורה ברכה צח, ב):

כשם שבבית המקדש האיר גילוי אורו של הקב"ה עד כדי כך שהיו כורעים ומשתחוים ומתבטלים מחמת עוצם גילוי האור האלוקי, הנה מעין זה הוא גם בתפילה בזמן הגלות, "שאז האדם מדבק את עצמו לקונו, ורוצה לבטל את עצמו נגד המלך מלכו של עולם, כל חד לפום שיעורא דילי" (ליקוטי תורה שם).

ומעתה תובן אל נכון מהות חטא בני אהרן, ש"שתויי יין נכנסו למקדש":

נדב ואביהוא היו במצב נעלה של "שתויי יין", ספוגים ומלאים בהבנה של קדושה, ובהיותם במצב זה נכנסו לבית המקדש. ואף שעניין "שתויי יין" כשלעצמו היא עבודה נעלית מאוד, כמבואר למעלה, מכל מקום בשעת הכניסה למקדש אין זו הדרך, ואז צריך להיות בהתבטלות מוחלטת דווקא, ולא לאחוז בדרגה של הבנה והשגה בשכל.

ומכלל לאו אתה שומע הן, שאמנם אסור להיכנס למקדש "שתויי יין", אך לפני הכניסה למקדש ולעבודת התפילה, כאשר האדם עוסק בלימוד התורה, אז מצווה על האדם וחובה מוטלת עליו להיות "שתוי יין", להשתמש בכוחותיו ולנצלם להבנה והשגה בלימוד התורה הקדושה.

התבטלות גם בשעת לימוד התורה

על פי מה שנתבאר למעלה, עולה לכאורה שכאשר יהודי לומד תורה, והוא "שתוי יין" של תורה, אין הוא יכול להיות בהתבטלות מוחלטת לפניו ית' כמו בשעת התפילה.

אמנם, כאשר עובד האדם עבודתו כראוי בעת התפילה, ומרגיש את הביטול בתכלית אל הבורא ית"ש, הרי זו פעולה נמשכת, שגם בזמן לימוד התורה, הגם שהוא במצב של הבנה והשגה, מכל מקום בה בשעה ירגיש כיצד בטל הוא בתכלית להשי"ת.

ואף שדברים אלו הם לכאורה תרתי דסתרי: אם מבין ומשיג האדם את התורה בשכלו, הרי הוא משתמש במציאותו ומרגיש אותה, ואיך יוכל באותה שעה להיות בטל בתכלית, שהוא עניין שלילת מציאותו וכוחותיו לגמרי?

אלא שהשי"ת הוא "נושא הפכים", ולגבי רום מעלתו אין הדברים סותרים כלל, ויכול להיות שהאדם משתמש במציאותו ומבטל מציאותו בכפיפה אחת, והוא הוא נותן עוז וכווח לישראל עם קרובו שיוכלו גם הם לחבר ההפכים וללמוד תורה בהבנה והשגה, ומתוך ביטול מוחלט למי שאמר והי' העולם.

הזהירות בבל תשקצו לטהרת הנפש

אל תשקצו את נפשותיכם ג' והתקדשתם והייתם
קדושים כי קדוש אני
(י"א, כג-כד)

כתב הרמב"ם בסוף הלכות מאכלות
אסורות, לאחר שמונה את הדברים שאסרו
חכמים מפני שהם "בכלל אל תשקצו את
נפשותיכם": "כל הנזהר בדברים אלו מביא
קדושה וטהרה יתירה לנפשו, וממרק נפשו
לשם הקב"ה, שנאמר והתקדשתם והייתם
קדושים כי קדוש אני".

ויש לעיין: מדוע כתב הרמב"ם כן דוקא
לגבי הדברים שאסרו חכמים מפני "בל
תשקצו", ולא לגבי דברים שמפורש בקרא
שהם ב"בל תשקצו"?

ויש לתרץ, שבזה השמיענו גדר הזהירות
מהדברים שהם ב"בל תשקצו" מדבריהם:

הדברים שאסרו חכמים משום "בל תשקצו"
הם דברים "שנפש רוב בני אדם קיהה מהן כו'
מתאוננת מהם" (ל' הרמב"ם כאן הכ"ט). ואם כן יש
מקום לתמוה מה ראו חכמים להזהיר מדברים
אלו, והרי גם בלאו הכי טבע רוב בני אדם
להתרחק מהם.

וזה משמיענו הרמב"ם, שהכוונה באזהרת
חכמים היא שההתרחקות מדברים אלו לא
תהיה מצד טבע הגוף גרידא, כי אם לשם
קדושה, מפני ש"הנזהר מדברים אלו מביא
קדושה וטהרה יתירה לנפשו וממרק נפשו
לשם הקב"ה".

איך מכשירים את הבהמה שבאדם?

כל מפרסת פרסה ושוסעת שסע פרסות מעלת
גרה בבהמה אותה תאכלו
(י"א, ג)

יש לבאר הלימוד וההוראה בעבודת האדם
מסימני כשרות הבהמה:

ה"בהמה" שבאדם היא נפשו הבהמית
ויצרו הרע, שצריך לבררם ולהפכם לקדושה.
והדרך לברר ולהבחין אם אמנם נתבררה
ונטהרה הבהמה, או שעדיין טמאה היא, היא
ע"י שני הסימנים - מפרסת פרסה ומעלת
גרה:

"מפרסת פרסה" - צריכה להיות "פרסה"
המפסקת בין הרגל ובין הארץ, היינו בין
האדם (אפילו הכחות התחתונים שבו) ובין
הענינים הארציים והגשמיים. ולאידך - פרסה
זו צריכה להיות "סדוקה", היינו שהענינים
הארציים לא יהיו מובדלים לגמרי מהאדם,
אלא צריך להשאיר ביניהם "סדק" שעל ידו
יאיר האור האלקי גם בענינים הארציים.

"מעלת גרה" - ללעוס ולשוב וללעוס
כדי "לטחנו הדק" (כלשון רש"י), היינו שכל
התעסקות בדבר גשמי שעושה צריך לברר
היטב ולחזור ולברר שוב ושוב אם לעשותו
וכיצד לעשותו.

ורק כאשר ישנם שני סימנים אלה - אזי
גם הבהמה היא בהמה טהורה, היינו שגם
הגשמיות היא באופן של טהרה.

המדרש מדרש
לעילוי נשמות
הרב שמעון ב"ר מנחם
שמואל דוד הלוי ע"ה
רייבשווק
נפטר כ' כסלו התשפ"ב

ג' שיטות בדין חיבור ניצוק במערה צונן לחם

ידקדק בלשונות מפרשי המשנה ובלשון הרמב"ם בפיה"מ ובס' היד, ויסיק ג' שיטות בהגדרת דין זה

המשקין הצונן כולן שהוא מערה מהן ונטמא הכלי שמערה ממנו מחמת המשקין שבתוכו שהרי נטמאו, ומפני מה אמרו המערה משקין צונן לחמין חיבור מפני שעשן החמין [בתויו"ט מכשירין שם גריס כאן ברמב"ם: שענני החמין, וכ"ה בפי"ה הר"ש, ולכאורה כצ"ל] עולה כתמרות עשן ומתערב בניצוק ובמים שבכלי העליון ומטמא הכלי שהעשן העולה מן החמין משקין הוא חשוב".

והנה בפירוש המשניות למכשירין שם כתב הרמב"ם בביאור הדבר: "לפי שעמוד המשקה אשר יקרא ניצוק יתחמם בהיות קצהו בכלי החם, ויעלה ההבל [בתרגום קאפח: האדים] עם הניצוק מתוך הכלי החם הטמא ויחמם המשקה אשר בכלי העליון, וע"כ שב טמא, לפי שההבל החם חבר ביניהם והוא עולה מן הטמא אל

תנן בספ"ח דטהרות דהניצוק [קילוח צינור הבא מלמעלה למטה בזקיפה כעמוד, רע"ב] אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה, וכן הביא הרמב"ם רפ"ז מהל' טומאת אוכלין "הניצוק אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה, כיצד הי' מערה משקין טהורין לתוך כלי טמא כו' הרי העמוד הניצוק טהור, ואם קלט מן המשקין הניגרין מן האויר הרי זה שקלט טהור, ואין צריך לומר שהמשקין שמערה מהן טהורין" [וכן לענין טהרה, שאין הניצוק מחבר בין מים למים להשלים שיעור מ' סאה דמקוה וכיו"ב. ואכ"מ]. אולם הוסיף הרמב"ם (ומקורו בתנ"י דמכשירין פ"ה מ"י) "במה דברים אמורים, בשעירה מצונן לצונן או מחם לחם או מחם לצונן אבל המערה משקין טהורין צונן לתוך משקין טמאין חמין הרי הניצוק חיבור ונטמאו

לן דאף בלא ניצוק נמי טמא, שהרי הזיעה עולה ומטמא כמשקה עצמו כדתי במתני' דבסמוך כו'. אך בחזון נחום למשניות שם כתב דבאמת אין כאן שום פלוגתא ובודאי הר"ש סתם דבריו קצת אבל נתכוון אף הוא לדברי הרמב"ם דעליית ההבל היא ע"י הניצוק דוקא. וראה גם ל' שו"ע אדה"ז או"ח סתנ"א סנ"ט "לפי שההבל עולה מהתחתון לעליון דרך עמוד הניצוק המחברה" (וראה בהנסמן על הגליון שם). ובפרמ"ג במשב"ז יו"ד סק"ה סק"ו נמי כ' דאין כאן מחלוקת בין הר"מ והר"ש והר"ב ד"ע"י הניצוק ההבל עולה למעלה" ע"ש. ועצ"ע.

אול"ם לכאורה עדיין יש למצוא חילוק אחר מהותי שיש כאן בין הרמב"ם בפיה"מ לרע"ב, דלא דברי זה כדברי זה, דמדיוק לשון הרמב"ם בפיה"מ עולה דאין הדין דטומאה כאן רק מצד נגיעה בלבד, אלא מצד החיבור ביניהם, "שההבל החם חיבר ביניהם" להיות מחוברים לדבר אחד, ואילו לפירוש הרע"ב אין זה אלא מפני נגיעת הבל התחתון (החשוב כמשקה) בהעליון הצונן, שמטמאו בנגיעתו בו.

ומעתה יש לדקדק גם בל' הרמב"ם בס' היד, דאופן שלישי נקט בזה (ודלא כמשמעות התויו"ט שדבריו בפיה"מ ובס' היד כאן היינו הך). דהנה בסיום דבריו "מפני מה אמרו. . מפני שעשן החמין עולה כו' ומטמא הכלי שהעשן העולה מן החמין משקין הוא חשוב", משמע יותר כשיטת הרע"ב הנ"ל שדין הטומאה הוא (בעיקר) מצד נגיעת ותערובת העשן (החשוב כמשקין) בהמים שבכלי העליון, אלא שתערובת

הטהור". ועד"ז הוא בפירוש הרא"ש שם. וברע"ב פירש "מצונן לחם טמא, שתחתון החם מעלה הבל לעליון הצונן ומטמאו, שהענן העולה מן החמים כמשקה הוא חשוב". ובפירוש הר"ש שם הביא ג"כ כעין האמור בראש דברי הרע"ב דהתחתון מעלה הבל ומטמא העליון, והוסיף "כדאמרינן לעיל בפרק ב' בזיעת המרחץ" (דאמרינן התם דזיעה העולה מן המרחץ מטמאה כמותו), וסיים כעין ל' הרמב"ם "לפי שענן החמים עולה כתימרות העשן ומתערב בניצוק ובמים שבכלי העליון ומטמאה שהעשן העולה מן החמין משקין הוא חשוב", כלשון הרמב"ם הנ"ל.

ובתויו"ט כאן עמד על חילוק שמצא בין הרמב"ם לרע"ב והר"ש, דדייק מל' הרע"ב והר"ש שנקטו שעצם עליית ההבל החם מן התחתון לעליון מטמאו (וכמו שהביא הר"ש מענין זיעה העולה מן המרחץ), ועפ"ז הקשה דא"כ בלא ניצוק נמי כל שמעלה חום מתחתון לעליון יהא טמא, משא"כ הרמב"ם הדגיש דאי"ז ענין של עליית הבל סתם אלא "עמוד המשקה אשר יקרא ניצוק יתחמם בהיות קצתו בכלי החם הטמא" והוא המחמם המשקה שבעליון, וברור דבניצוק דוקא נאמר הדבר. והוסיף דכ"ה גם משמעות אריכות ל' הרמב"ם ביד, דהבל המשקה החם עולה ו"מתערב בניצוק" ועל ידו דוקא הוא מביא את הטומאה; אבל להרע"ב והר"ש קשה כנ"ל דאף בלא ניצוק יטמא, וסיים התויו"ט "ואולי דא"א בלא ניצוק" (היינו דאף עליית החום שנתכוונו הרע"ב והר"ש אי אפשרית בלי ניצוק). אולם עיי' במשנה אחרונה שם דהסיק דאכן פשיטא

דין מערה צונן לחמין בדברים אחרים, אבל איך אפשר לתלות ההתחברות בקילוח עצמו שאינו חיבור וגוף אחד.

[ועיי' בצ"צ שער המילואים (בחידושים לסדר טהרות, מס' טהרות שם פ"ח מ"ט), שנסתפק "בהא דתנן הנצוק כו' אינו חיבור אם ר"ל שאינו מחבר דברים זולתו כו' וגם הוא אינו חשוב מחובר לדבר א' זולתו אבל הוא עצמו חבור מראשו לסופו או שגם הוא עצמו אינו חיבור ואנו רואים כל חלקיו כאילו הם מפורדים כו'". ולהעיר מאל"י רבה (באור הגר"א) טהרות שם. הגהות הרש"ש למכשירין שם מ"ט. טבול יום פ"ב מ"ז ד"ה יעלה. ואכ"מ].

ועל כן נראה לבאר בשיטת הרמב"ם שיש כאן שילוב ב' הדברים, פירוש, דזה גופא שההבל של התחתון עולה למעלה (כענין הראשון הנ"ל) הוא הגורם לכך שבנדוד"ד הקילוח והניצוק נעשה "כגוף אחד" (כענין השני הנ"ל).

והמורם מכל האמור שיש כאן ג' אופנים בביאור הך דינא. פירוש הרע"ב – דאיכא נגיעת התחתון בעליון ע"י ההבל; פירוש הרמב"ם בפיה"מ – דאיכא חיבור התחתון להעליון ע"י ההבל (כפירוש הרמב"ם בפיה"מ); פירוש הרמב"ם בס' היד – דע"י ההבל נגרם שיש כאן חיבור שהוא לא רק חיבור של ההבל אלא של הניצוק עצמו, המחבר בין העליון והתחתון.

ונגיעה זו נעשית ע"י הניצוק המחבר, וכן מוכח גם מדברי הר"ש הנ"ל בסיום דבריו שהוא מצד תערובת העשן החשוב כמשקה (אבל עיי' בתיו"ט שם, שהמשך בלשון הר"ש אינו מדבריו אלא "הם הגהה מאיזה תלמיד שהג" כן בגליון מועתקים מחבורו של הרמב"ם אח"כ נדפסו בפנים (של הר"ש) בטעות כו'"); ומאידך ממה שכתב הרמב"ם בראש דבריו "ומפני מה אמרו המערה משקין צונן לחמין חיבור כו'", משמע שהולך ומבאר להלן טעם דהוי חיבור לאחד, כשיטתו הנ"ל בפיה"מ (ועיי"ע הלשון בשו"ע אדה"ז שם סו"ס מא, גבי תבשיל שבקדירה האוסר גם את זיעת המשקה שבכיסוי הקדירה – "לפי שההבל העולה מהתבשיל להכיסוי הוא מחבר את זיעת הכיסוי עם התבשיל ונעשה כאילו נתערבה הזיעה בתבשיל", והוא מהרמב"ם בפיה"מ ספ"ה דמכשירין, כנסמן על הגליון).

ובאמת הרמב"ם בספר היד אף הוסיף יתירה על שיטתו בפיה"מ, דבתחילת ההלכה כתב "אבל המערה משקין טהורין צונן לתוך משקין טמאין חמין הרי הניצוק חיבור", משמע שגוף הקילוח (ולא רק ההבל כמ"ש בפיה"מ) הוי חיבור כשמערה מצונן לחמין. וזה צ"ב איך אפשר לבאר כן, דהלא הכלל הוא שהניצוק עצמו אינו חיבור כמתני' דטהרות, וכבר ביאר הרמב"ם בפיה"מ שם בנוגע למציאות הקילוח "שזה העמוד כולו אינו כדמיון גוף אחד", וא"כ לכאורה בהכרח לתלות

"המדינה ההיא" ומדינות הרווחה

מסירות נפש ברוסיה? בארצות הברית!

בזה הנני מאשר את קבלת מכתבו . .

שמחתי לקרוא בו עד כמה חזק הוא בהערכתו מסירת-נפש עבור יהדות, עד שסבור כי זהו דבר קל לצוות ליהודי לאחר שמסר את נפשו עשרות שנים בבדידות, שימשיך זאת הלאה - למסור את נפשו, בסכנת נפשות ממש, יחד עם האשה והילדים.

הדבר נותן לי תקווה, ותקווה חזקה, שהוא עצמו, שנמצא במקום שבו ניתן להפיץ יהדות ללא כל סכנה, ולא רק שלא נדרשת מסירת-נפש, אלא עוד מכבדים בשל כך, וכותבים בעתונים - הרי ודאי הדבר שאינו נח ועושה עבור היהדות במלוא ההיקף, ואינו נותן מנוחה לכל קרוביו, ידידי ומכיריו, שלא להחמיץ אפילו הזדמנות אחת להפצת יהדות בחוג משפחתו הפרטי וגם בסביבה הרחבה; ובזה גם מוסיף ומבאר כי אם הוא אינו מונע עצמו ומורה לאנשים ונשים וטף לא לנסוע מהמדינה ההיא, גם כשמשמעות הדבר היא סכנה להשלה לשנים ארוכות למחזות קרים, כפי שאירע לרבים מהם במשך 50 שנה, ובלבד שיחזיקו שם את היהדות - הרי מכלשכן וקל-וחומר שלא יתן מנוחה לעצמו ולאחרים מלהפיץ יהדות כאן, היכן שכנ"ל.

תקוותי שלא יפרש את הכתוב לעיל בתור רוגז וכיוצא בו, אלא הכוונה בכך היא שסוף כל סוף יהודי אמריקה צריכים לתת לעצמם דין וחשבון מה נדרש מהם, ואלו הם מעשים בפועל, ואכן להתחיל מעצמו, ומוזגות וילדיו ונכדיו וקרוביו וידידי ומכיריו. ומעשים היינו מה שהוא דורש מאותם יהודים באותה מדינה: להניח תפילין, לשמור כשרות, שבת ויום-טוב, לשמור טהרת המשפחה, ולחנך את הילדים שיהיו מוכנים למסור נפשם באופן טוב, ללא כל נסיגות, ולהמשיך את חייהם דוקא בדרך זו.

ואם הילדים לא יסבלו ש"מכתיבים" להם כיצד להתנהג ולא כל כך יתחשבו בכך, שימסרו ההורים את נפשם וימשיכו השתדלותם והשפעתם, שהרי מסירת נפש זו אינה מגיעה למסירת נפשם של היהודים ההם במדינה ההיא.

אשמח לשמוע ממנו, שעושה את הנזכר לעיל במלוא המידה ובכל ההתלהבות שהדבר ראוי לו.

(תרע"ט מאתחוד קודש ה'ר"ח ע"ב : ואילך, אגרות קודש המהרש"א ח"ד)

לימודים שלא התאפשרו ב"מדינה ההיא"

במענה על מכתבו . . בו כותב אודות שאלת הדירה ... והקשיים בזה.

מהנכון שידבר עוד הפעם עם הוועד ד... ומובן שיכול לומר שעושה זאת על פי עצתי,

והשם יתברך יעזור לו בהסתדרות טובה, הן ברוחניות והן בגשמיות, שאצל בני ישראל תלוי הגשמיות ברוחניות, כפי שרואים זאת, כאשר מתבוננים בזה, ובטח מיותר להאריך בענין.

מכך מובן היחס שלי לחלק השני של מכתבו, בו כותב אודות תכנית בנו ש' בנוגע ללימודיו בעתיד, שיש להתפלא שבכלל חושבים כך.

השם יתברך הנחה אותו ואת משפחתו ש' בנסים ונסים נסים, הצילם מה"מדינה ההיא" - [רוסיה הסובייטית, בה נאסר לימוד התורה], שלמים לא רק בגשמיות אלא גם בנוגע ליהדות, והנס הצליח בפועל ממש, ועלו לארץ ישראל, ארץ הקודש, [וכעת] רוצים לתת את הזמן הטוב ביותר בחיים, שנות הנעורים, ללמוד דברים כאלה, שיכלו להשיג זאת גם ב"מדינה ההיא", וייתכן להתלמד עוד יותר טוב מאשר במקומות אחרים. וכל זה [רוצים] לעשות, במקום להודות להשם יתברך באופן מתאים, היינו, באמצעות התחזקות בקיום רצון השם יתברך, כפי שהדבר משתקף בתורה עד השולחן ערוך, ולהשיג זאת, [דבר] שאי אפשר הי' ב"מדינה ההיא", ולעשות זאת בשמחה ובטוב לבב.

וכל שכן וקל וחומר, כאשר זה הי' קשור במסירת נפש, עשו כל מה שרק אפשרי, ולא התחשבו בזה, כדי להתנהג על פי רצון השם ית', וכעת כשהגיעו לחירות, להתנהג כפי שרוצים וכפי שצריך, בא משהו וטוען, שאף שהשם ית' הוא הו' ומפרנס לכל בטובו בחן בחדס וברחמים, הוא לא יוכל ח"ו לפרנס אותו, אלא אם כן יהי' לו 'נייר' - [תעודה] שלמד במקום זה וזה, ולכן יש לנצל כל כך הרבה שעות, ימים, שבועות, חדשים ושנים, על כל הדברים הללו, שהמדינה ההיא מצטיינת בהם.

אינני רוצה להאריך בענין כואב כזה, ובפרט שהנני בטוח שהכתוב לעיל יספיק כדי לראות את הדבר כפי שהוא באמת.

ובפרט בעמדתו בחדש אלו, שכל יהודי אומר פעמיים ביום, השם אורי וישעי, שהשם יתברך, ורק השם יתברך, מאיר את חיינו ועוזר לו.

(תרע"ט מאתחוד קודש ה'ר"ח ע"ב : ואילך - אגרות קודש המהרש"א ח"ד)

המורד מורפס
לעילוי נשמת
הרה"ח ר' שלמה
בן ר' יעקב ע"ה
יאנ
נלבי"ק ב"ר חש"י החש"פ
תנצ"ה

פתרון למחשבות זרות

העסקת המחשבה

...והנה בשעה אשר המחשבה אין לה שירות בשכל או במדות, הנה גם אז היא פועלת פעולתה לחשוב ולהרהר אבל אז הנה פעולתה לא רק שאינה תוכנית אלא הוא פרוע לשמצה ברוב שטותים היוצאים מגדר האנוש לגמרי.

...המורם מכל האמור בענין כח המחשבה מובן ומבואר כי סבת המחשבות זרות או רעות היא ריקות המוח ("די פוסטקייט פון קאפ"), דכאשר השכל עסוק אז יש להמחשבה מה לשרת, ואין מקום למחשבות של שטות והבל שאין בהם ממש.

והסיבה לזה שנפלו לו מחשבות זרות כאלו הנה בודאי תלוי זה בארחות חייו בביתו ובהסביבה שלו, הן בחביריו הלומדים אתו עמו יחדו והן בין ריעיו שמחוץ, בעתים הללו אשר זרם המינות במשבצות תאוות גופניות עובר כל גבול בעזות נוראה צריכים לדקדק ביותר עם מי לא רק להתחבר אלא צריכים לדקדק גם עם מי להפגש, אפילו בין החבירים הלומדים, כי מי שחסר לו הקב חומטין צריכים לחשוש מחברתו, ותלמיד ירא שמים צריך להזהר לדקדק בזה.

(אגרות קודש ח"ה עמ' רכא-ב)

טיפוס מוקדם

במענה על מכתבו בענין מחשבות זרות בעת התפלה, הוא דבר הרגיל לכל המטפסים בסולם ה"עבודה" קודם לזמנם.

לקראת שבת

יש להתייגע על לימוד ולקלוט ולהבין את שלומדים, להיות זהיר בלימוד ועבודה שלפי ערכו ולא לטפס באויר הדמיונות [למעלה] ממדריגתו, והשי"ת יהי בעזרו בגור.

(אגרות קודש ח"ז עמ' קלה-ו)

תפילה בעמידה ומתוך הסידור וענינים בתפילה

במענה על מכתבו, אחת העצות לבטל מחשבות זרות בתפלה היא להתפלל בעמידה ומתוך הסידור, ואם קשה לו להסתכל בהאותיות יהי' הסידור פתוח לפניו, והשי"ת יהא בעזרו להתפלל בכוונה.

יזהר באמירת תהלים כפי התקנה [דאמירת שיעורי תהלים כפי שנחלקו לימי החודש. המו"ל] ובלימוד פרשת השבוע.

(אגרות קודש ח"ז עמ' יג)

במענה על כתבו אודות שסובל ממחשבות זרות המבלבלות בעת התפלה, הנה איתא בספרים עצות לזה, להזהר - בלי נדר - להתפלל בצבור ומתוך הסידור, לשמור לענות אמן ואמן יהא שמי' רבא מכל הקדישים דקדיש דרבנן שקודם התפלה עד אחרי הקדיש בתרא שאחר אמירת תהלים, וכן התפלות דמנחה ערבית, ברכת השחר וקריאת שמע שקודם השינה כולם מתוך הסידור, והשי"ת יחזק את בריאותו ובריאות בני ביתו יחיו ויתן לכולם פרנסה טובה בהרחבה בגשמיות וברוחניות.

(אגרות קודש ח"י עמ' צג)

קריאה בעיתונים וריקות המוח

במענה על כתבך, המחשבות המטרידות ומבלבלות בעת התפלה והלימוד סיבתם מקריאת הפעליטאנען [=סוג כתבה בעיתון. המו"ל] במכתבי-עת [-עתונים] ומריקות המוח ("פון קאפ פוסטקייט") - תפסיק מקריאת הסיפורי מעשיות של שטות ליצנות ועבירה ומסור עצמך אל לימוד הנגלה ודא"ח בשקידה ושמירת הזמן ויעזור השי"ת בלימוד וביראת שמים.

(אגרות קודש ח"ט עמ' שעה-ו)